

Reactie Netwerk LPO wetsvoorstel terugdringen verzuim

23 september 2022

Samenvatting

De leden van het Netwerk LPO zijn overwegend positief over het wetsvoorstel terugdringen verzuim, de focus op schoolaanwezigheid en de voorgestelde maatregelen. Het vergroten van inzicht in verzuim en het verplicht registreren van alle soorten verzuim door de school dragen bij aan vroegsignalering en preventie van verzuim en thuiszitten en helpt samenwerkingsverbanden om lacunes in het aanbod op te sporen en op te lossen. Tegelijkertijd zijn er ook vragen en aandachtspunten. Die betreffen met name het ontbreken van een visie op de taken en verantwoordelijkheden van samenwerkingsverbanden, het ontbreken van samenhang in beleid en onduidelijkheid over rollen en taken, wat gezien de budgetneutraliteit waarmee dit wetsvoorstel wordt uitgevoerd, extra zorgelijk is.

We zien in allerlei voorstellen dat de rol van samenwerkingsverbanden steeds breder wordt, zonder dat hier een afgewogen visie onder ligt. De regierol van samenwerkingsverbanden wordt niet versterkt door steeds kleine taken bij samenwerkingsverbanden onder te brengen. Hiervoor is een fundamentele kijk nodig op de taken en verantwoordelijkheden van samenwerkingsverbanden, in dit wetsvoorstel specifiek op het stimuleren van schoolaanwezigheid, om vervolgens af te spreken onder welke randvoorwaarden samenwerkingsverbanden deze taken kunnen vervullen.

Taakverdeling tussen school, bestuur en samenwerkingsverband onduidelijk

De rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen bij de verplichte registratie van alle soorten verzuim en het oppakken van eventuele vervolgacties dienen verduidelijkt te worden in de verdere uitwerking. *De taakverdeling tussen school en samenwerkingsverband wordt met dit wetsvoorstel onduidelijker.* In de toelichting wordt enerzijds gesteld dat de rol van het samenwerkingsverband 'complementair', 'aanvullend' en 'additioneel' is aan de zorgplicht van scholen. Tegelijkertijd wordt gezegd dat 'samenwerkingsverbanden beter worden toegerust om verzuim, schooluitval en onnodige vrijstellingen tegen te gaan'. Het signaleren en opvolgen van verzuim blijft de verantwoordelijkheid van de school. Het schoolbestuur kan als bevoegd gezag een school aanspreken op haar verantwoordelijkheid. De opmerking dat het samenwerkingsverband kan bemiddelen, lijkt een verschuiving van de zorgplicht. In dat licht vragen we ons ook af waarom de hoofddoelstelling van een samenwerkingsverband (artikel 18a, lid 2, tweede volzin) wordt verplaatst naar een taak van het samenwerkingsverband (artikel 18a lid 6).

Samenhang in beleid ontbreekt

Een grote zorg is het ontbreken van samenhang met andere belangrijkste beleidsthema's en ontwikkelingen. Dit wetsvoorstel beoogt de bestaande praktijk te verbeteren door wijzigingen aan te brengen in de verzuimregistratie, het verzuimbeleid en de procedure voor vrijstellingen. Dat geeft de indruk van reparaties in het bestaande stelsel. Van groot belang is volgens Netwerk LPO een overkoepelende visie op het verzilveren van het recht van kinderen en jongeren om te leren en zich te ontwikkelen. Parallel aan dit wetsvoorstel loopt een initiatiefwet van Paul van Meenen. *Netwerk LPO mist de logische samenhang tussen beide ontwikkelingen.* Marc Dullaert heeft in 'De kracht om door te zetten' gesteld dat de breedte voor deelname aan het onderwijs moet worden opgerekt, met regelmatige evaluatie om de groeimogelijkheden van kinderen en jongeren te optimaliseren. Deze niet-parallel lopende ontwikkelingen roepen bij ons de vraag op of er voldoende centrale regie is op wet- en regelgeving die bijdraagt aan het vergroten van ontwikkelkansen van kinderen en jongeren.

Door de registratie te verbeteren, zal het verzuim mogelijk eerst toenemen (waar dat als gevolg van een suboptimale registratie nog niet in beeld was) en op den duur mogelijk verminderen. *Netwerk LPO mist*

een dieperliggende analyse op de oorzaken van verzuim en op de inspanningen om kinderen en jongeren zonder schoolinschrijving of gecategoriseerd als 'geoorloofd verzuimers' weer tot onderwijsdeelname te stimuleren. In de praktijk zien we dat de grootste groep thuiszitters vaak wordt gevormd door kinderen en jongeren die naast onderwijs ook zorg en ondersteuning nodig hebben en vaak te kampen hebben met wachtlijsten, waardoor passende zorg niet tijdig op gang komt. Dit ontbreekt nu in de probleembeschrijving en probleemaanpak. Uitbreiden van het ondersteuningsaanbod gaat niet altijd over onderwijs of alleen over onderwijs. Ook de verantwoordelijkheid van de gemeente moet hierbij opgenomen worden. Het stimuleren van schoolaanwezigheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Netwerk LPO denkt dat dit wetsvoorstel een verbetering kan betekenen voor de groep onderinstromers op de grens van vrijstelling. Een dwingend kader is echter niet altijd gewenst. Of een kwetsbaar kind of kwetsbare jongere kan toegroeien naar onderwijsdeelname vraagt immers altijd een passende, persoonlijke aanpak. *De vraag of onderwijsdeelname al dan niet haalbaar is, zou vanuit het onderwijs of het samenwerkingsverband gemaakt moeten worden, uiteraard samen met ouders en het kind of de jongere zelf.* In deze situaties is de samenwerking met en de expertise van partners van de jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp van groot belang. Tegelijkertijd willen we hierbij opmerken dat van 'dwang' ook een beschermende werking uitgaat en helpt om kinderen en jongeren aan het onderwijs te laten deelnemen in situaties waarin ouders op dit vlak hun verantwoordelijkheid niet nemen.

Uitvoerbaarheid: voldoende middelen, eenvoud en eenduidigheid

Het wetsvoorstel is budgetneutraal ingediend. In de memorie wordt duidelijk dat het samenwerkingsverband er taken bijkrijgt, maar zonder extra middelen. *Voldoende middelen zijn een essentiële voorwaarde om de taken te kunnen uitvoeren.* Anders dan in de toelichting gesteld, brengen deze taken administratieve lastenverzwaring met zich mee voor scholen en samenwerkingsverbanden. Er zijn zorgen over de toenemende druk op scholen, zeker in relatie tot de schaarste aan personeel.

De meerwaarde van het wetsvoorstel is voor een groot deel afhankelijk van de inrichting van het registratiesysteem. *De indeling in categorieën moet eenvoudig en eenduidig zijn.* Het is prettig dat school, leerplicht en samenwerkingsverband kunnen beschikken over dezelfde en eenduidige informatie. Hierbij is het niet nodig dat samenwerkingsverbanden beschikken over verzuimgegevens van leerlingen die doorgaans geregeld naar school gaan en die geen noemenswaardige specifieke ondersteuning nodig hebben. Volgens Netwerk LPO zou dit tot onnodige bureaucratie leiden.

Netwerk LPO is voorstander van het betrekken van het onderwijsperspectief bij het afgeven van vrijstellingen van de leerplicht.

Specifieke vraag: woonplaatsbeginsel versus landelijk werkende samenwerkingsverbanden

Hoe wordt bepaald welk samenwerkingsverband aan zet is om de arts te adviseren: het regionale samenwerkingsverband op grond van woonplaatsbeginsel of het samenwerkingsverband op reformatorische grondslag? Met de inrichting van een landelijk samenwerkingsverband op deze grondslag biedt het woonplaatsbeginsel geen oplossing voor het vraagstuk wie aan zet is en de zorgplicht heeft. Dat wordt bij nieuw beleid te vaak over het hoofd gezien.

We hopen dat onze reactie bijdraagt aan een aanscherping van het voorliggende wetsvoorstel en aan de overkoepelende ambitie om voor ieder kind en iedere jongere het recht op leren en ontwikkelen te realiseren. Uiteraard blijven wij van harte bereid om ons ook daarvoor in te zetten.

Met vriendelijke groet,

Jetta Spaanenburg
Voorzitter Netwerk LPO